

lini. Prosvetno pa se je Kovačič uveljavljal kot odbornik Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, Narodne odbrane in Jadranske straže ter kot podpredsednik Ljudske univerze v Mariboru, kar je v zvezi s Kovačičevim delom na popularizaciji Slomška, v katerem je gledal slovenskega Grundtwiga.

Kovačičevo delo na popularizaciji in beatifikaciji A. M. Slomška zavzema zadnjih 10 let njegovega življenja in je izraz njegove *koncepcije narodnosti*. Mali narod je sposoben, da ohrani svojo bodočnost samo, ako za svoje področje razvije v kvalitetah vse panoge duševne kulture, katere gojijo veliki narodi. Iz teh razlogov je Kovačič deloval v Mariboru na ustanovitvi zgodovinskih znanstvenih organizacij in na njih rasti. Enako kakor je potrebno, da mali narod sam živi lastno znanstveno življenje, pa mora sodelovati z drugimi narodi tudi v svetniškem življenju; in narod postane popolen in enakovreden drugim šele takrat, ko dokaže, da je rodil in dal svetu tudi svetnike. V tem pojmovanju narodnosti je Kovačič povezal zgodovino Slomškove dobe s proučevanjem Slomškove osebnosti ter pomagal s tem svojim delom na prvih početkih poti, da postane Maribor tudi Slomškovo mesto. Delo na Slomšku in vse narodnostno, znanstveno in prosvetno Kovačičevo delo je obsegalo zlasti Podravje in Pomurje in predvsem preko tega vključevalo vanj tudi Maribor; posebno poglavje v življenju Kovačiča-meščana pa zavzema delo za *priključitev Maribora Jugoslaviji*.

O Mariboru smo ob prevratu imeli edino Žerjavove statistične študije, edini, ki pa je poznal podrobne krajevne prilike, je bil Kovačič. Kaj je to pomenilo l. 1918., naj ilustrira dejstvo, da ni imel o Božiču 1918. — za časa Kovačičeve odsotnosti — Maribor niti enega človeka, ki bi znal kartografsko vrisati v skico 1 : 25.000 narodnostno mejo na severu od Ostrega vrha in je bilo treba radi tega poslati sla k domačemu župniku na Sv. Duh! Kot član Narodnega sveta za Štajersko je Kovačič že pred koncem oktobra 1918. izpopolnil svoje podatke o narodnostni meji ter bil z njimi pri roki generalu Maistru, ki je po njih usmeril svoje akcije na Muri in na Kobanskem. Kovačič je osebno videl v tem rešitev Maribora za Jugoslavijo, katero je mirovna konferenca legalizirala za državno mejo s koncem l. 1918. upravno in vojaško Jugoslaviji priključeno slovensko zemljo z narodnostno mejo na severu. Istočasno je podal sliko zgodovinske, narodnostne in geografske povezanosti Maribora s Slovenci in Jugoslovani in iz tega izhajajočo zgodovinsko, narodnostno in zemljepisno pravico Jugoslavije do Maribora.

Na tradiciji mladosti, s svojim vrednotenjem duševne kulture za javno življenje in s svojim pojmovanjem narodnosti se je Kovačič dvignil nad vsakdanjega mariborskega meščana. Z narodnim znanstvenim in organizatoričnim delom je soustvarjal današnji kulturni in ustvaril današnji znanstveni Maribor, katerega pred Kovačičem ni bilo in s katerim bo Kovačič trajno živel. Ne samo z Mariborom, z vso Slovenijo in Jugoslavijo pa bo živel s svojim ustmenim izročilom pred smrtjo, da mora nam vsem biti pred očmi vedno in povsod to, kar *Jugoslovane družiti* in ne kar smo izpovedovali prvih 20 let Jugoslavije — kar nas loči.

Franjo Baš.

† KMETIJSKI STROKOVNJAK VILJEM ROHRMAN

Kmetijski strokovnjak Viljem Rohrman

Rojen je bil v Novem mestu kot sin pisarniškega uradnika dne 11. maja 1862., kjer je obiskoval osnovno šolo in gimnazijo. Veselje za kmetijstvo se mu je vzbudilo pri stricu Matiji Rohrmanu, posestniku in znanemu sadjarju v Dobroški vasi pri Škocjanu na Dolenjskem, kamor je zahajal o počitnicah. Po končani VI. gimnaziji se mu je posrečilo dobiti državno štipendijo za obisk višje kmetijske šole v Tetschen-Liebwerdu na Češkem, katero je s prvo odliko dovršil leta 1883. Že med šolskim letom se mu je nudila prilika priti za 1 mesec v prakso na veleposestvo kneza Thuna v Perucu, kjer se je bliže seznanil tudi s sladkorno industrijo. Po dovršeni šoli je bil sprejet za kmetijskega praktikanta na bivšem cesarskem veleposestvu v Črvenem Avjezdu pri Pragi, kjer je ostal do maja 1884. in se seznanil z raznimi panogami obširnega veleposestva. Leta 1884. je bil imenovan za adjunkta Vinarske in sadjarske šole na Slapu pri Vipavi. Leta 1886. se je s šolo iz Slapa preselil na Grm pri Novem mestu. Leta 1907. je bil imenovan za rav-

† VELETRGOVEC VIKTOR ROHRMAN

natelja Kmetijske šole na Grmu, kjer je plodonosno in neumorno delal celih 33 let do leta 1919. — Iz dvoletne šole, ki je bila premalo obiskana, sta nastali po njegovem prizadevanju dve šoli, *letna šola* in *dvoletna zimska šola*, ki sta skupaj v kratkem dosegli do 60 učencev. Ravno tako je izpopolnil zavodu prilike za praktični pouk učencev in gospodarjev. Na šoli je vpeljal številne tečaje za najvažnejše gospodarske stroke, katere je opremil z vsemi potrebnimi učnimi pripomočki. Vpeljal je tudi bolj intenziven popotni pouk, da so se učitelji zavoda lahko poučili o razmerah kmetijstva po deželi, številni udeleženci tečajev pa o razmerah pouka na šoli. Svojo strokovno izobrazbo je izpopolnjeval s poučnimi potovanji po Švici, po Češkem, po Nemčiji in z udeležbo na raznih kmetijskih tečajih po drugih naprednih deželah. Obiskal je vinarne tečaje v Klosterneuburgu, perutninarski tečaj v Schärdingu v Gornji Avstriji, tečaje za mlečno kontrolo in krmljenje ter tečaj za pridelovanje krme na Dunaju. Leta 1904. je vodil veliko ekskurzijo kranjskih kmetovalcev v Švico, da so se poučili o visoki stopnji živinorejskega napredka. Kmetijska družba, ki je aranžirala ta izlet, je izdala o tem potovanju posebno brošuro z mnogimi slikami. Obsežen delokrog je razvijala šola tudi na zunaj s tem, da je podpirala težnje kmetijstva pri Kmetijski podružnici novomeški, ki jo je vodil kot ravnatelj dolgo vrsto let. V tem času je zlasti pospeševal vinarstvo in sadjarstvo. Pri podružnici je ustanovil tudi *kmetijsko bralnico* in praktično poučeval gospodarje ob nedeljah tudi o cepljenju trt in sadnega drevja. Ustanovil je tudi vinarsko zadrugo, perutninarsko in živinorejsko zadrugo ter snoval živinsko zavarovalnico.

Ko je zaradi vojne prenehal pouk na šoli, je bil ravnatelj Viljem Rohrman prideljen Deželnemu odboru, kjer je opravljal službo deželnega kulturnega nadzornika in ravnatelja deželnega urada za krmila, do leta 1919. Poučeval je tudi na gospodinjskih šolah v »Marijanišču« in »Mladiki«. Obenem je opravljal nadzorstvo šolskega gospodarstva na Grmu.

Pri Kmetijski družbi je sodeloval od leta 1884. do 1930., torej več kot 40 let kot sotrudnik »Kmetovalca«, 22 let kot glavni odbornik in od leta 1922. do 1930. kot urednik »Kmetovalca«. Za te zasluge ga je občni zbor Kmetijske družbe dne 28. decembra 1927. imenoval za častnega člana. Od leta 1920. do 1933. je delal pri Sadjarskem in vrtnarskem društvu v Ljubljani in postal končno častni predsednik tega društva. Uspešno se je uveljavljal kot načelnik Kmetijskega oddelka na ljubljanskem velesajmu in v načelstvu Kranjske deželne vinarske zadruge v Ljubljani.

Veliko je delal tudi na literarnem strokovnem polju; pisal je številne članke v »Kmetovalcu«, v »Dolenjskih novicah« in drugih listih. Njegovo glavno delo pa je »*Poljedelstvo*«, ki ga je v treh zvezkih izdala Družba sv. Mohorja. Njegovo »Kmetijsko gospodarstvo« je izšlo v treh natisih. Zbirka kmetijskih naukov je izšla v dveh zvezkih.

V prostem času se je bavil tudi z risanjem in slikanjem in napravil več uspešnih portretov, kakor: družbenega predsednika Frana Povšeta, ravnatelja Gustava Pirca (obe sliki sta last Kmetijske družbe), Patra Hugolina Sattnerja itd.

Za svoje zasluge za kmetijstvo je bil odlikovan z redom Sv. Save III. stopnje.

Veletrgovec Viktor Rohrman

Dne 5. maja 1939. je umrl v Ljubljani v visoki starosti popularni meščan in ugledni veletrgovec Viktor Rohrman.

Rojen je bil dne 15. julija 1858. v Novem mestu. Po dovršeni nižji gimnaziji se je posvetil trgovskemu poklicu in mu ostal zvest vse življenje. Po praksi v Gradcu, na Dunaju in v Monakovem je deloval kot trgovec najprej v Novem mestu, od l. 1881. pa kot veletrgovec v Ljubljani.

Viktor Rohrman je bil za polpreteklo dobo življenja naših mest značilen tip meščana narodnjaka, ki je bil požrtvovalno slovansko in napredno usmerjen. Že v Novem mestu je deloval pri Narodni čitalnici in postal dopisnik Slovenskega naroda. Še bolj je to svojo delavnost razvil v Ljubljani v Narodni čitalnici kot pospeševalec akcije za Narodni dom ter kot soustanovitelj Cirilmetodove družbe in Slovenskega planinskega društva. 31 let je bil svetnik Zbornice za TOI. Odlikoval se je tudi po svoji dobrodelnosti.

Ljubljana je z njim izgubila značilno osebnost.

* * *